

VELEŇÁČEK 6

Zpravodaj Kulturně – historického spolku Malá Veleň
Ročník XIX. (XIII. KHS) * 1. května 2020

1. máj

Starší generace si pamatuje, že se na oslavy 1. máje chodívalo každý rok většinou do Benešova n. Pl., kde nikdy nechyběla tribuna na náměstí, alegorické vozy, hudba a spousta lidí, kteří slavili Svátek práce. Fotografie jsou z 80. let minulého století.

Den osvobození - 9. květen/ 8. květen.

Po mnoho let se Den osvobození připomínal 9. května. Teprve před několika lety byl tento datum změněn na 8. května. Oslavy se konaly v Benešově n. Pl., kde se vždy pokládaly věnce u pomníku v sadech pod školou. Slavnostní průvod odcházel z náměstí.

Krajinou podstávkových domů do údolí Ploučnice a Merboltic.

Publikaci vydal v roce 2015 Národní památkový ústav v Ústí nad Labem – Krásném Březně. O naší obci je v publikaci následující text a fotografie 1. část (kráceno):

Malá Veleň – 215 m n. m. Starší německý název obce Klein Wöhlen, první zmínka je známa z roku 1543.

Dnešní obec Malá Veleň z urbanistického hlediska se skládá ze tří základních, vzájemně výrazně oddělených celků s vlastním urbanistickým vývojem.

Nejstarší část obce Jedlka se rozkládá po obou stranách komunikace z Benešova n. Pl. do Děčína, na úbočích svahů Březinské stráně, které s mírnějším spádem klesají do údolí řeky Ploučnice.

Malá Veleň je poprvé zmíněna v historických pramenech v polovině 16. století. Rozkládá se na prudkých svazích Hadího vrchu (310 m n. m.), které již mírnějším spádem směřují podél bezejmenného potoka do údolí řeky Ploučnice. Ta tvoří spolu s dnešním tělesem železniční trati bariéru určující stavební rozvoj sídla.

Třetí zcela izolovanou částí obce jsou Soutěsky.

Malá Veleň patřila v 16. století k panství Scharfenstein, které koupili v roce 1515 Salshausenové. Dalšími významnými majiteli byli v 18. století děčínští Thunové. V roce 1816 celé panství získalo město Benešov n. Pl. V rámci zemědělské činnosti se zde mimo obdělávání půdy pěstovaly ovocné stromy (jabloně, slivoně), vinná réva, chmel a od počátku 20. století též len. Ve 2. polovině 19. století se na katastru obce objevila naleziště hnědého uhlí. Při těžbě bylo vyhloubeno několik štol, některé se dochovaly dodnes.

Od poloviny 19. století nacházeli lidé práci také např. při budování industriálních staveb (v této době vzniká množství silnic a mostů i železniční trať), nebo v okolních továrnách.

Malá Veleň je další z vrcholně kolonizačních lánových vsí. Zástavba byla původně koncentrována téměř výhradně na severozápadní straně od komunikace i vodoteče. Jižní a jihozápadní část vzniká později, již bez navazujících lánů plužin. Velké usedlosti byly především v nižších polohách u řeky Ploučnice, nad potoční nivou. Žádná se však do dnešních dnů bohužel nedochovala.

Dům č. 35

Dům č. 31

Dům č. 44

V dnešní zástavbě převažují zděné domy z 2. poloviny 19. a z 20. století. Menší tradiční domy starší roubené zástavby se zachovaly u řeky a ve střední části obce.

Hned za mostem přes Ploučnici po pravé straně se dochovala trojice domů. Prvním je patrový **dům č. 35** s roubeným patrem, pavláčkou a břidlicí pokrytou střechou a vyskládaným štítem. Další dva domy jsou za železničním nadjezdem. Patrový **dům č. 31** s roubeným předním dílem, kde je umístěna světnice, je opatřen dekorativním bedněním. V této části obíhá podstávka dům ze dvou stran. Dveře a zadní část domu jsou ovlivněny secesním slohem. Vedle něj stojí zděný přízemní domek č. 32 s dekorativním obkladem štítu.

Autoři: Hana Veselá – Alena Sellnerová – Jan Hanzlík

Pozn.: Dům č. 35 byl přestavěn. Další část o našich starých domech bude v některém dalším vydání Veleňáčku. Celá publikace je k nahlédnutí v soukromém archivu.

Veleňáček, zpravodaj Kulturně – historického spolku Malá Veleň * www.mala-velen.estranky.cz * tel: 607 583 271
e-mail: mala-velen@seznam.cz. Odp. redaktor: Jaroslav Dostál, Malá Veleň 29. Členové redakce: Milan Hurt, František Stibor.
Foto archiv. Povoleno MKČR, reg. číslo: E 18183. Redakce neodpovídá za obsah podepsaných článků. Náklad: 110 výtisků.
Uzávěrka dalšího čísla je 10. 5. 2020. Toto číslo vyšlo 1. května 2020